

**Prawa i obowiązki cudzoziemców,
którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej
status uchodźcy, ochronę uzupełniającą
lub zgodę na pobyt tolerowany**

Roman GŁOGOWSKI
Teresa JURA
Joanna OLESZKOWICZ

stan prawny na dzień 1 grudnia 2008 r.

I N F O R M A T O R

FUNDACJA
INSTYTUT NA RZECZ PAŃSTWA PRAWA
Lublin 2008

Informator wydany w ramach projektu „Prawnicy dla Cudzoziemców. Program wspierający proces integracji cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zgodę na pobyt tolerowany na terenie województwa lubelskiego.” realizowanego przez Fundację Instytut na rzecz Państwa Prawa. Program finansowany jest ze środków przyznanych przez Wojewodę Lubelskiego.

© Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa 2008

ISBN 978-83-927822-4-7

Autorzy informatora: Roman Głogowski
Teresa Jura
Joanna Oleszkowicz

Tłumaczenie na jęz. rosyjski: Wiktor Hlohovskyy

Wydawca: Fundacja
Instytut na rzecz Państwa Prawa
ul. Chopina 14/70, 20-023 Lublin
tel./fax: +48 81 743 68 05
e-mail: fundacja@fipp.org.pl
www.fipp.org.pl

WSTĘP

Niniejszy informator o prawach i obowiązkach osób, które uzyskały w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pobyt tolerowany stanowi próbę pomocy cudzoziemcom i urzędnikom administracji państwowej i samorządowej w zrozumieniu systemu prawnego obowiązującego w Polsce po wprowadzeniu przepisów wynikających z konieczności implementacji prawa europejskiego. Chodzi tu zwłaszcza o rozwiązania w zakresie nowej instytucji jaką jest ochrona uzupełniająca.

Fundacja Instytut na rzecz Państwa Prawa od 2004 roku prowadzi program poradnictwa prawnego dla uchodźców, wspierając proces integracji uchodźców w Polsce, najpierw dzięki pomocy UNHCR, a od 2006 roku w ramach projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Uchodźczego. W naszej pracy bardzo często spotykamy się z problemami dotyczącymi wybranych w informatorze zagadnień. Ich wybór nie jest więc przypadkowy. Ufamy, że dzięki prostemu przedstawieniu kwestii dotyczących uzyskiwaniu w Polsce karty pobytu, starania się o pomoc integracyjną, pomoc socjalną, świadczenia rodzinne, korzystania z opieki zdrowotnej i warunków podejmowania w zatrudnieniu, proces integracji cudzoziemców w Polsce stanie się choć odrobinę łatwiejszy. Aby z informatora mogli korzystać zarówno cudzoziemcy, jak i osoby im pomagające postanowiliśmy przygotować go w dwu wersjach językowych (polskiej i rosyjskiej). Mamy nadzieję, że będzie on Państwu pomocny, a w przyszłości będziemy mogli go doskonalić i aktualizować.

Wydanie informatora było możliwe dzięki finansowemu wsparciu Wojewody Lubelskiego. Uzupełniło w ten sposób pomoc prawną dla uchodźców prowadzoną stale przez naszą Fundację dzięki finansowaniu otrzymywanemu z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Uchodźczego.

Tomasz Sieniow
PREZES ZARZĄDU FUNDACJI

INFORMACJE OGÓLNE

Po uzyskaniu w Polsce statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt tolerowany sam będziesz musiał zatroszczyć się o przyszłość swoją i swojej rodziny. Konieczne będzie załatwienie wielu spraw, przede wszystkim będziesz musiał znaleźć mieszkanie oraz pracę.

Niniejszy informator ma na celu pokazać Ci pewne możliwości działania. Zawiera on informacje nie tylko o Twoich prawach, ale też i o obowiązkach.

Pamiętaj, że w razie pytań czy wątpliwości zawsze możesz zwrócić się o pomoc do pracowników różnych urzędów, w których będziesz załatwiał swoje sprawy lub do organizacji pozarządowych, których zadaniem jest udzielanie pomocy cudzoziemcom.

Twoja sytuacja prawna po uzyskaniu ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej będzie zależna od tego czy posiadasz:

- status uchodźcy,
- ochronę uzupełniającą
- zgodę na pobyt tolerowany.

Jeśli uzyskałeś na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej **status uchodźcy** lub **ochronę uzupełniającą** masz prawo m.in. do:

1. pomocy mającej na celu wspieranie procesu integracji (tzw. pomoc integracyjna)
2. pomocy socjalnej na zasadach ogólnych,
3. podjęcia pracy,
4. edukacji,
5. świadczeń opieki zdrowotnej.

Jeżeli przebywasz na terenie Polski na podstawie **zgody na pobyt tolerowany** przysługuje Ci prawo do pracy, edukacji oraz opieki zdrowotnej. Natomiast z zakresu pomocy socjalnej przysługuje Ci wyłącznie prawo do pomocy w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego (art. 5 ustawy o pomocy społecznej). Nie przysługuje Ci tzw. pomoc integracyjna.

KARTA POBYTU

USTAWA Z DNIA 13 CZERWCA 2003 R. O CUDZOZIEMCACH (DZ. U. Z 2006 R., NR 234, POZ. 1694)

Niezależnie od rodzaju przyznanej Ci ochrony musisz zaraz po otrzymaniu decyzji z Urzędu do Spraw Cudzoziemców rozpocząć działania zmierzające do usamodzielnienia się.

Po pierwsze musisz złożyć **wniosek** o wydanie Ci dokumentu tożsamości, czyli karty pobytu. Wniosek o wydanie karty składa się na specjalnym formularzu (dostępny w Urzędzie do Spraw Cudzoziemców, na stronie internetowej www.udsc.gov.pl, lub u Kierownika Ośrodka dla Cudzoziemców, w którym przebywasz) do Urzędu do Spraw Cudzoziemców (UDSC) w Warszawie.

ОБЩИЕ ИНФОРМАЦИИ

После получения в Польше статуса беженца, дополнительной охраны или согласия на толерантное пребывание Ты будешь вынужден сам позаботиться о будущем своем и своей семьи. Необходимо будет решение многих дел, прежде всего Ты будешь вынужден найти жилье, работу.

Этот информатор имеет цель только показать Тебе определенные возможности действия, содержит он информацию не только о Твоих правах, но также и об обязанностях.

Помни, что в случае вопросов или сомнений Ты всегда можешь обратиться за помощью к работникам разных учреждений, где будешь решать свои дела, или к неправительственным организациям, задача которых заключается в оказывании помощи иностранцам.

Твоя юридическая ситуация после получения охраны на территории РП будет зависеть от того, имеешь ли ты:

- статус беженца,
- дополнительную охрану
- согласие на толерантное пребывание.

Если ты получил на территории Республики Польша **статус беженца** или **дополнительную охрану**, у тебя есть право кроме всего на:

1. помощь, имеющую цель содействия процессу интеграции (т.е. интеграционная помощь)
2. социальная помощь на общих основаниях,
3. трудоустройство,
4. образование,
5. услуги оздоровительной опеки.

Если Ты находишься на территории Польши на основании **согласия на толерантное пребывание**, Ты имеешь право на работу, образование, а также оздоровительную опеку. Однако в сфере социальной помощи Тебе полагается исключительно право на помощь в форме приюта, питания, необходимой одежды, а также целевого пособия (ст. 5 Закона о социальной помощи). Тебе не полагается так называемая интеграционная помощь.

КАРТА ПОБЫТА

ЗАКОН ОТ 13 ИЮНЯ 2003 Г. ОБ ИНОСТРАНЦАХ (ДН. ЗАК. ОТ 2006 № 234 ПОЗ. 1694)

Однако независимо от рода признанной Тебе охраны, Тебе необходимо немедленно после получения решения из Управления по Делах Иностранцев начать действия, направленные на приобретение собственной самостоятельности.

Во-первых, надо подать **заявление** о выдаче Тебе документа тождества, или карты побыта. Заявление о выдаче карты подается на специальном бланке (доступный в Управлении по Делах Иностранцев или на интернет сайте www.udsc.gov.pl, или у Руководителя Центра для Иностранцев, в котором Ты пребываешь) в Управление по Делах Иностранцев (УПДИ) в Варшаве.

Wniosek ten możesz złożyć osobiście lub przesłać drogą pocztową na adres:

**ul. Koszykowa 16,
00-564 Warszawa.**

Do wniosku należy dołączyć 2 aktualne fotografie. Można również załączyć kopię decyzji o przyznaniu Ci ochrony.

Wniosek o wydanie karty pobytu wypełnia się osobno dla każdego członka rodziny (tzn., że jeśli Twoja rodzina liczy pięć osób, to trzeba wypełnić pięć wniosków). Osoby dorosłe same wypełniają i podpisują swe wnioski. Natomiast w przypadku dzieci, wniosek wypełnia i podpisuje jedno z rodziców.

Wydanie pierwszej karty pobytu nie podlega żadnej opłacie (!).

Karta wydawana w związku z uzyskaniem jednej z form ochrony przyznawana jest na okres 1 roku.

Przed upływem ważności karty musisz złożyć wniosek o wydanie kolejnej karty pobytu. Zrób to koniecznie przed upływem ważności karty, którą posiadasz, nie czekaj, aż skończy się jej ważność. Jest to bardzo ważne, bo karta pobytu jest Twoim dokumentem tożsamości i jest wymagana przy załatwianiu wszystkich spraw w urzędach.

Wydanie kolejnej karty pobytu podlega opłacie w wysokości 50 zł.

ПОМОЩЬ ИНТЕГРАЦИОННАЯ

USTAWA Z DNIA 12 MARCA 2004 R. O POMOCY SPOŁECZNEJ (DZ. U. Z 2008 R. NR 115. POZ. 728)

Wniosek o przyznanie tzw. pomocy integracyjnej

Jeśli uzyskałeś w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą możesz uzyskać pomoc mającą na celu wspieranie procesu integracji.

W tym celu powinieneś złożyć wniosek o przyznanie pomocy integracyjnej w terminie **60 dni od dnia uzyskania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej**, do starosty właściwego ze względu na Twoje miejsce zamieszkania, za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie (PCPR).

Wniosek taki obejmuje Twoje małoletnie dzieci oraz małżonka, jeżeli oni także posiadają status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą w Polsce.

Wniosek powinien zawierać:

- 1) pisemną deklarację o zamiarze zamieszkania na terenie województwa, w którym ubiegasz się o przyznanie pomocy integracyjnej;
- 2) pisemne oświadczenie, że z podobnym wnioskiem nie zwróciłeś się na terenie innego województwa;
- 3) pisemne oświadczenie o gotowości przystąpienia do uzgodnionego programu integracji (czyli, że będziesz wypełniał swe obowiązki wynikające z tego programu).

Это заявление ты можешь подать лично или переслать почтой на адрес:

**ul. Koszykowa 16,
00-564 Warszawa.**

К заявлению следует приложить 2 актуальные фотографии. Можно также приложить решения о признании Тебе охраны.

Заявление о выдаче карты побыта заполняется на каждого члена семьи отдельно (то есть если Твоя семья состоит из пяти лиц, то надо заполнить пять заявлений). Взрослые лица сами заполняют и подписывают свои заявления. Однако в случае с детьми, заявления заполняет и подписывает один из родителей.

Выдача первой карты побыта не подлежит никакой оплате (!).

Карта выданная на основании получения одной из форм охраны действительна на протяжении 1 года.

Перед истечением срока действительности карты Тебе следует подать заявление о выдаче очередной карты побыта. Сделай это непременно перед истечением срока действительности карты, которую ты имеешь, не жди, пока прекратится срок её действительности. Это очень важно, так как карта побыта является Твоим документом тождества и требуется при решении всех дел в Учреждениях.

Выдача очередной карты побыта подлежит оплате в размере 50 злотых.

ИНТЕГРАЦИОННАЯ ПОМОЩЬ

ЗАКОН ОТ ДНЯ 12 МАРТА 2004 Г. О СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ (ДН. З. ОТ 2008 Г. НОМЕР 115. ПОЗ. 728)

Заявление о признании так называемой интеграционной помощи

Если Ты получил в Польше статус беженца или дополнительную охрану, то можешь получить помощь, имеющую целью содействие процессу интеграции.

С этой целью Ты должен подать заявление о признании интеграционной помощи в срок **60 дней со дня получения статуса беженца или дополнительной охраны, старосте повятового центра помощи семье (ПЦПС) поместу Твоей регистрации.**

В данное Заявление необходимо включить Твоих малолетних детей, а также супругу, если они тоже имеют статус беженца или дополнительную охрану в Польше.

Заявление должно содержать:

- 1) письменную декларацию о намерении поселиться на территории воеводства, в котором Ты хлопочешь о признании интеграционной помощи;
- 2) письменное заявление, что с похожим заявлением Ты не обращался на территории другого воеводства;
- 3) письменное заявление о готовности приступить к согласованной интеграционной программе (т.е., что ты будешь выполнять свои обязанности, вытекающие с этой программы).

Jeśli posiadasz **status uchodźcy** na terenie RP do wniosku o przyznanie pomocy integracyjnej musisz dołączyć kopie:

- decyzji o nadaniu statusu uchodźcy;
- dokumentu podróży przewidzianego w Konwencji Genewskiej;
- karty pobytu.

W przypadku, gdy posiadasz **ochronę uzupełniającą**, do wniosku dołącz kopie:

- decyzji o udzieleniu Ci ochrony uzupełniającej;
- karty pobytu wydanej w związku z udzieleniem ochrony uzupełniającej.

Są to podstawowe dokumenty, które muszą być dostarczone pracownikowi powiatowego centrum pomocy rodzinie (PCPR). Pracownik PCPR może jednak poprosić Cię o dostarczenie również innych dokumentów przydatnych przy opracowywaniu programu integracji.

Wniosek składa się w języku polskim osobiście lub korespondencyjnie (tzn. drogą pocztową).

Ważne jest byś pamiętał o tym, że na złożenie wniosku masz tylko 60 dni od uzyskania statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej na terytorium RP. Powinieneś więc jak najwcześniej postarać się o przygotowanie wszystkich koniecznych dokumentów. Jeśli z przyczyn niezależnych od Ciebie, leżących po stronie organu administracji nie posiadasz wszystkich dokumentów (np.: złożyłeś wniosek o wydanie karty pobytu, zaraz po otrzymaniu decyzji o przyznaniu Ci ochrony, jednak nie otrzymałeś jej jeszcze), a zbliża się koniec terminu do złożenia wniosku o pomoc integracyjną poinformuj o tym pracownika PCPR. Nie czekaj z tym jednak do ostatniego dnia, bo wtedy może okazać się jest już za późno i nie otrzymasz pomocy integracyjnej. O wszystkim musisz informować pracowników PCPR na bieżąco. Możesz także zwrócić się o pomoc do wybranej organizacji pozarządowej.

Pomoc integracyjna przysługuje Ci począwszy od miesiąca kalendarzowego, w którym został złożony wniosek. Jeśli jednak przebywałeś w ośrodku dla cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, pomoc będzie Ci przysługiwała począwszy od miesiąca kalendarzowego, w którym opuścisz ośrodek.

Pomoc integracyjna nie przysługuje cudzoziemcowi będącemu małżonkiem obywatela polskiego (!).

Pomocy integracyjnej dla cudzoziemca udziela się na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy i obejmuje ona:

- 1) świadczenia pieniężne w wysokości od 446 zł do 1.175 zł miesięcznie na osobę przeznaczone na:
 - utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe,
 - pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego;
- 2) opłacanie składki na ubezpieczenie zdrowotne
- 3) pracę socjalną;
- 4) poradnictwo specjalistyczne, w tym poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne;
- 5) udzielanie informacji oraz wsparcia w kontaktach z innymi instytucjami, w szczególności z instytucjami rynku pracy, ze środowiskiem lokalnym oraz organizacjami pozarządowymi;
- 6) inne działania wspierające proces integracji cudzoziemca.

Если Ты имеешь **статус беженца** на территории РП, к заявлению о признании интеграционной помощи Тебе необходимо приложить копии:

- решения о признании статуса беженца;
- документа путешествия, предусмотренного в Конвенции Женевской;
- карты побыта.

В случае, когда Ты имеешь **дополнительную охрану**, к заявлению приложи копии:

- решения об отказе признания статуса беженца, которым Тебе признана дополнительная охрана;
- карты побыта, выданной в связи с признанием дополнительной охраны.

Это основные документы, которые должны быть предоставлены работнику повятового центра помощи семье (ПЦПС). Однако работник ПЦПС может попросить Тебя о предоставлении также других документов, пригодных при обработке интеграционной программы.

Заявление подается на польском языке, лично или дистантно (т.е., по почте).

Важно чтобы Ты помнил о том, что на подачу заявления у Тебя есть только 60 дней от дня получения статуса беженца или дополнительной охраны на территории РП. Ты должен как можно раньше постараться подготовить все необходимые документы. Если по причинам, независящим от Тебя, а зависящим от органа администрации Ты не имеешь всех документов (например: Ты подал заявление об выдаче карты побыта, немедленно после получения решения о признании Тебе охраны, однако еще не получил её), а приближается конец срока для подачи заявления об интеграционной помощи, то сообщи об этом работнику ПЦПС. Необходимо подать это заявление в установленный срок, иначе Ты не получишь интеграционной помощи. Обо всём тебе надо информировать работников ПЦПС без промедления. Ты можешь также обратиться за помощью к неправительственной организации с просьбой о помощи.

Интеграционная помощь Тебе полагается начиная от календарного месяца, в котором подано заявление. Однако если Ты находишься в Центре для иностранцев ходатайствующих о признании статуса беженца, помощь будет Тебе оказываться начиная от календарного месяца, в котором Ты покинешь Центр.

Интеграционная помощь не полагается иностранцу будущему супругом гражданина Польши (!).

Интеграционная помощь для иностранца признается сроком не дольше чем 12 месяцев и содержит она:

- 1) денежные пособия в размере от 446 зл. до 1.175 зл. в месяц на лицо, предназначенные на:
 - содержание, в особенности на покрытие расходов на пищу, одежду, обувь, средства личной гигиены, а также жилищные оплаты,
 - покрытие расходов, связанных с изучением польского языка;
- 2) оплачивание взноса на оздоровительное страхование
- 3) социальную работу;
- 4) специализированные консультации, в том числе консультации юридические, психологические и семейные;
- 5) предоставление информации, а также содействие в контактах с другими Учреждениями, в особенности с Учреждениями рынка труда, с местной средой а также неправительственными организациями;
- 6) другие действия, содействующие процессу интеграции иностранца.

Pomoc dla cudzoziemca jest realizowana w ramach **indywidualnego programu integracji**, uzgodnionego między PCPR a cudzoziemcem.

Program ten określa wysokość, zakres i formy pomocy, w zależności od indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemca i jego rodziny.

Obowiązki w ramach indywidualnego programu integracyjnego

Indywidualny program integracji określa także obowiązki:

1) powiatowego centrum pomocy rodzinie do:

- udzielania cudzoziemcowi informacji dotyczącej pomocy określonej w programie oraz warunkach jej wstrzymania lub odmowy udzielenia,
- współdziałania z cudzoziemcem oraz wspierania go w kontaktach ze środowiskiem lokalnym, w tym w nawiązaniu kontaktu z właściwym dla miejsca zamieszkania cudzoziemca ośrodkiem pomocy społecznej,
- pomocy w uzyskaniu możliwości zamieszkania, w tym w miarę możliwości w mieszkaniu chronionym,
- prowadzenia z cudzoziemcem pracy socjalnej,
- innych uzgodnionych z cudzoziemcem działań wynikających z indywidualnej sytuacji życiowej cudzoziemca,
- wskazania pracownika, uzgadniającego z cudzoziemcem program oraz wspierającego cudzoziemca w okresie realizacji tego programu;

2) cudzoziemca do:

- zameldowania się w miejscu zamieszkania,
- zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy w terminie ustalonym w programie oraz aktywnego poszukiwania pracy,
- obowiązkowego uczestnictwa w kursach języka polskiego, w przypadku gdy zachodzi taka potrzeba,
- współdziałania oraz kontaktowania się z pracownikiem PCPR w ustalonych terminach, nie rzadziej jednak niż 2 razy w miesiącu,
- innych uzgodnionych z pracownikiem PCPR działań wynikających z indywidualnej sytuacji,
- przestrzegania zobowiązań przyjętych w programie.

Powiatowe centrum pomocy rodzinie przekazuje wojewodzie uzgodniony z cudzoziemcem program wraz z przewidywanymi kosztami jego realizacji. Wojewoda po zaakceptowaniu przedstawionego programu przekazuje środki na jego realizację.

Місце замешканя

Powiatowe centrum pomocy rodzinie współdziała z właściwym wojewodą i gminą w sprawie udzielenia Ci pomocy w uzyskaniu możliwości zamieszkania, uwzględniając w miarę możliwości wybór miejsca zamieszkania dokonany przez Ciebie.

Jeżeli zrezygnujesz z zamieszkania w na terenie danego województwa w okresie 12 miesięcy trwania indywidualnego programu, będzie to oznaczało, że zrezygnujesz z realizacji programu i świadczenia zostaną wstrzymane.

Помощь для иностранца реализуется в пределах **индивидуальной программы интеграции**, согласованной между повятowym центром помощи семье и иностранцем.

Программа эта определяет размер, пределы и формы помощи, в зависимости от индивидуальной жизненной ситуации иностранца и его семьи.

Обязанности в пределах индивидуальной интеграционной программы

Индивидуальная программа интеграции определяет также обязанности:

1) повятового центра помощи семье по:

- Предоставлению иностранцу информации, касающейся помощи, определённой в программе, а также условий её приостановления или отказа признания,
- Взаимодействию с иностранцем, а также поддержки его в контактах с местной средой, в том числе в налаживании контакта с соответствующим для местожительства иностранца центром общественной помощи,
- помощи в получении возможности поселиться, по мере возможности, в охранной квартире,
- проведению с иностранцем социальной работы,
- других согласованных с иностранцем действий, связанных с индивидуальной жизненной ситуацией иностранца,
- указанию работника, согласовывающего с иностранцем программу, а также поддерживающего иностранца в период реализации этой программы;

2) иностранца к:

- прописке в месте проживания,
- регистрации в повятовом управлении по трудоустройству в срок, установленный в программе, а также активных поисков работы,
- обязательному участию в курсах польского языка, в случае когда заходит необходимость,
- взаимодействия, а также контакта с работником ПЦПС в установленных сроках, однако не реже чем 2 раза в месяц,
- другим, согласованным с работником ПЦПС действиям, вытекающим из индивидуальной ситуации,
- соблюдению обязательств, принятых в программе.

Повятовый центр помощи семье передает воеводе согласованную с иностранцем программу вместе с предвиденными издержками его реализации. Воевода после одобрения представленной программы передает средства на его реализацию.

Местожительства

Повятовый центр помощи семье взаимодействует с соответствующим воеводой и гминной по делу оказания помощи Тебе в получении возможности проживания, учитывая по мере возможности выбор местожительства, совершенный тобой.

Если Ты откажешься от проживания на территории данного воеводства в период 12 месяцев продолжения индивидуальной программы, это будет означать, что Ты отказываешься от реализации программы, и пособия будут приостановлены.

Zmiana miejsca zamieszkania w okresie 12 miesięcy trwania indywidualnego programu dopuszczalna jest tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach, w szczególności:

- podjęcia pracy z możliwością zamieszkania na terenie innego powiatu;
- uzyskania mieszkania na terenie innego powiatu;
- łączenia rodzin cudzoziemców, jeżeli istnieje możliwość wspólnego zamieszkania;
- konieczności zapewnienia specjalistycznego leczenia, wymagającego zmiany miejsca zamieszkania cudzoziemca lub członka jego rodziny.

Jeśli w Twojej sprawie pojawi się jedna z wyżej wymienionych okoliczności, masz obowiązek złożenia w powiatowym centrum pomocy rodzinie oświadczenia i dokumentów potwierdzających zaistniałą sytuację.

W przypadku zmiany miejsca zamieszkania realizację programu przejmuje powiat właściwy ze względu na Twoje nowe miejsce zamieszkania.

Wstrzymanie pomocy integracyjnej

Pomoc integracyjna może zostać wstrzymana w przypadku:

- uporczywego, zawinionego niewykonywania przez cudzoziemca zobowiązań przyjętych w programie, w tym nieusprawiedliwionej nieobecności na kursach nauki języka polskiego - przez okres do 30 dni;
- wykorzystywania pomocy w sposób niezgodny z celem, na jaki została przyznana - przez okres do 30 dni;
- udzielania przez cudzoziemca nieprawdziwych informacji o swojej sytuacji życiowej - do czasu wyjaśnienia okoliczności udzielenia takich informacji;
- upływu 30 dni pobytu cudzoziemca w zakładzie opieki zdrowotnej - do czasu opuszczenia przez niego zakładu (tzn. że jeśli będziesz przebywał w szpitalu dłużej niż 30 dni, to do czasu opuszczenia szpitala nie będziesz otrzymywał pomocy integracyjnej);
- wszczęcia przeciwko cudzoziemcowi postępowania karnego - do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Pracownik PCPR występuje do kierownika centrum pomocy o przywrócenie wstrzymanej pomocy niezwłocznie po powzięciu informacji o ustaniu przesłanek wstrzymujących pomoc.

Odmowa udzielania pomocy integracyjnej

W przypadku gdy po upływie okresu wstrzymania pomocy nie ustały przyczyny, o których mowa wyżej, odmawia się udzielania pomocy.

Odmowa udzielania pomocy następuje ponadto w przypadku, gdy:

- cudzoziemiec, wobec którego jest kontynuowana uprzednio wstrzymana pomoc, ponownie nie wypełnia postanowień indywidualnego programu integracji;
- cudzoziemiec został skazany prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione umyślnie;
- cudzoziemiec został pozbawiony statusu uchodźcy lub cofnięto mu ochronę uzupełniającą.

Смена местожительства в период 12 месяцев продолжения индивидуальной программы допускается только в сугубо обоснованных случаях, в особенности:

- трудоустройства с возможностью проживания на территории другого повята;
- получения жилья на территории другого повята;
- соединения семей иностранцев, если существует возможность общего проживания;
- необходимости обеспечения специализированного лечения, требующего смены местожительства иностранца или члена его семьи.

Если в Твоём деле появится одно с вышеназванных обстоятельств, Ты обязан подать в повятовый центр помощи семье заявления и документы, подтверждающие существующую ситуацию.

В случае смены местожительства реализацию программы перенимает повят, соответствующий Твоему новому месту жительства.

Приостановление интеграционной помощи

Интеграционная помощь может быть приостановлена в случае:

- упорного, завиньонного невыполнения иностранцем обязательств, принятых в программе, в том числе неоправданного отсутствия на курсах по изучению польского языка - в период до 30 дней;
- использования помощи в случаях, несоответствующих той цели, с которой была признана - в период до 30 дней;
- подачи иностранцем ложных информации о своей ситуации жизненной - до времени выяснения обстоятельств подачи таких информации;
- истечения 30 дней пребывания иностранца в учреждении оздоровительной опеки - до времени выхода его из учреждения (т.е. если Ты будешь находиться в больнице дольше, чем 30 дней, то до до времени выхода из больницы не будешь получать интеграционной помощи);
- возбуждения против иностранца уголовного производства - до времени правомочного окончания дела.

Работник ПЦПС обращается к руководителю центра помощи по поводу восстановления приостановленной помощи немедленно после получения информации о прекращении обстоятельств, по причине которых была приостановлена помощь.

Отказ в признании интеграционной помощи

В случае, если после истечения периода приостановления помощи не устранены причины, о которых речь выше, отказывается признание помощи.

Отказ в признании помощи происходит кроме того в случае, если:

- иностранец, по отношению к которому продолжается предварительно приостановленная помощь, вновь не исполняет постановлений индивидуальной программы интеграции;
- иностранец приговорён правомочным приговором суда за преступление, совершённое нарочно;
- иностранец был лишён статуса беженца или ему отказано в праве на дополнительную охрану.

POMOC SOCJALNA

USTAWA Z DNIA 12 MARCA 2004 R. O POMOCY SPOŁECZNEJ (DZ. U. Z 2008 R. NR 115. POZ. 728)

Pomoc socjalna przysługuje zarówno osobom, które uzyskały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, jak i zgodę na pobyt tolerowany w Polsce.

Osób, które posiadają **zgodę na pobyt tolerowany** na terytorium RP dotyczy jednak w ograniczonym zakresie (!). Jak już była o tym mowa na początku, osobom tym przysługuje wyłącznie prawo do pomocy w formie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania oraz zasiłku celowego (art. 5 ustawy o pomocy społecznej).

Należy również pamiętać, że osoby objęte indywidualnym programem integracji mogą się ubiegać o pomoc socjalną, przyznawaną na zasadach ogólnych (tak jak obywatelom Polski), dopiero po zakończeniu realizacji programu integracji!

Pomoc socjalna udzielana jest w szczególności z powodu (art. 7 ustawy o pomocy społecznej):

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy w rodzinie,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
10. braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży,
11. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
12. alkoholizmu lub narkomanii,
13. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
14. klęski życiowej lub ekologicznej
15. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi.

Z pomocy społecznej można uzyskać następujące wsparcie:

1. świadczenia niepieniężne,
2. świadczenia pieniężne.

Świadczenia niepieniężne

Są to (art. 36 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej):

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,

СОЦИАЛЬНАЯ ПОМОЩЬ

ЗАКОН ОТ ДНЯ 12 МАРТА 2004 Г. О СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ (ДН. З. ОТ 2008 Г. НОМЕР 115.ПОЗ. 728)

Социальная помощь полагается равно как лицам, которые получили статус беженца, дополнительную охрану, так и получившим согласие на толерантное пребывание в Польше.

Лиц, которые имеют **согласие на толерантное пребывание** на территории РП, это касается однако в ограниченных пределах (!). Как уже было сказано в начале, лицам этим полагается исключительно право на помощь в форме приюта, питания, необходимой одежды, а также целевого пособия (ст. 5 законы о социальной помощи).

Следует также помнить, что лица, включенные в индивидуальную программу интеграции, могут ходатайствовать о социальной помощи, признаваемой на общих основах (также как гражданам Польши), лишь по окончании реализации программы интеграции!

Социальная помощь предоставляется в особенности по причине (ст. 7 Закона):

1. убожества,
2. сиротства,
3. бездомности,
4. безработицы,
5. дефективности,
6. затажной или тяжёлой болезни,
7. насилия в семье,
8. необходимости охраны материнства или многодетности,
9. беспомощности в делах опекуноско-воспитательных и ведении домашнего хозяйства, особенно в семьях неполных или многодетных,
10. неумения в приспособлении к жизни молодёжи,
11. трудности в приспособлении к жизни по освобождении из учреждения по отбыванию меры наказания,
12. алкоголизма или наркомании,
13. несчастных случаев и кризисной ситуации,
14. бедствия жизненного или экологического
15. нужды в охране жертв торговли людьми.

С общественной помощи можно получить следующее содействие:

1. Пособия неденежные,
2. Пособия денежные.

Пособия неденежные

То есть:

- работа социальная.
- билет кредитованный,
- взносы на социальное страхование,
- помощь вещевая, в том числе для получения экономической самостоятельности,
- проведение похорон,
- специализированные консультации,
- кризисная интервенция,
- приют,

- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Świadczenia pieniężne

O świadczenia pieniężne mogą się ubiegać wyłącznie (art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej):

- osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, czyli kwoty 477 zł.
- osoba w rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, czyli kwoty 351 zł.
- rodzina, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Dochód to suma wszystkich przychodów członków rodziny z miesiąca poprzedzającego ten, w którym składany jest wniosek o przyznanie pomocy, albo - w przypadku utraty dochodów - z miesiąca złożenia wniosku, pomniejszona o:

- miesięczne obciążenie podatkiem od osób fizycznych,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne i ubezpieczenia społeczne,
- alimenty wypłacane na rzecz innych osób.

Do dochodu nie wlicza się jednak:

- alimentów świadczonych przez osoby w rodzinie na rzecz innych osób,
- jednorazowych świadczeń socjalnych,
- świadczeń w naturze,
- świadczenia pieniężnego w postaci składki na ubezpieczenia społeczne opłacanej przez ośrodki pomocy społecznej,
- dochodu z prac społecznie użytecznych.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach pomoc finansową mogą uzyskać osoby czy rodziny, których dochód przekracza wspomniane kryterium dochodowe. Jest to pomoc w postaci zasiłku celowego, zasiłku okresowego lub pomocy rzeczowej. Przyznawana jest pod warunkiem zwrotu części lub całości udzielonej pomocy. Obowiązek zwrotu otrzymanych świadczeń ma miejsce tylko wtedy, gdy dochód na osobę w rodzinie osoby zobowiązanej do zwrotu, przekracza kwotę kryterium dochodowego.

Świadczenia pieniężne to (art. 36 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej):

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,

- питание,
- необходимая одежда,
- опекунские услуги в месте проживания и в центрах содействия, а также в семейных домах помощи,
- специализированные услуги опекунские в месте проживания и в центрах содействия,
- охранный квартира,
- пребывание и услуги в доме общественной помощи,
- забота и воспитание в семье замещающей, в центре опекунско-воспитательном,
- помощь в получении соответствующих жилищных условий, в том числе в охранный квартире,
- помощь в трудоустройстве, помощь на освоение в вещевой форме для лиц которые должны стать самостоятельными,
- курсы, консультации для семьи и семейная терапия, проводимые адопционно – опекунскими центрами.

Пособия денежные

O денежных пособиях может ходатайствовать исключительно (ст. 8 Закона о социальной помощи):

- Лицо, одиноко ведущее хозяйство, доход которого не превышает критерия доходного лица, одиноко ведущего хозяйство, т.е. суммы 477 злотых.
- лицо в семье, в которой доход на лицо не превышает критерия доходного на лицо в семье, т.е. суммы 351 злотых.
- семья, доход которой не превышает суммы сумм критерия доходного на лицо в семье.

Доход - это сумма всех доходов членов семьи за месяц, предшествующий тому, в котором было подано заявление о признании помощи, или - в случае потери доходов - за месяц, в котором подано заявление, минимизированная на:

- месячную нагрузку налогом от лиц физических,
- взносы на страхование оздоровительное и социальные страхования,
- алименты, выплачиваемые в пользу других лиц.

В доход не включается однако:

- Алименты, оплачиваемые лицами в семье в пользу других лиц,
- единовременные пособия социальные,
- пособия в натуре,
- пособия денежные в виде взноса на социальные страхования, оплачиваемого центрами помощи общественной,
- дохода с работ общественно-полезных.

В сугубо обоснованных случаях помощь финансовую могут получить лица или семьи, доход которых превышает упомянутый доходный критерий. Это помощь в виде целевого пособия, пособия периодического или помощи вещевой. Признается при условии возврата части или целой оказанной помощи. Обязанность возврата полученных пособий имеет место только тогда, когда доход человека в семье лица превышает сумму доходного критерия.

Денежные пособия это:

- пособие постоянное,
- пособие периодическое,

- zasiłek celowy,
- specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc dla rodzin zastępczych,
- pomoc na usamodzielnienie oraz kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Zasiłek stały

(ART. 37 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ)

Zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Możesz więc starać się o ten zasiłek, jeśli nie możesz pracować ze względu na wiek lub niepełnosprawność. Starając się o zasiłek stały musisz przedstawić dokumenty potwierdzające niezdolność do pracy, czyli np. orzeczenie o niepełnosprawności.

Zasiłek stały **nie przysługuje Ci** w przypadku, gdy:

- masz prawo do pobierania renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka albo
- utraciłeś prawo do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania.

Zasiłek okresowy

(ART. 38 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ)

Zasiłek okresowy przysługuje osobom i rodzinom, których środki finansowe nie wystarczają na pokrycie podstawowych potrzeb życiowych w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie lub brak możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego (np. renty).

Starając się o zasiłek z wyżej wymienionych powodów należy przedstawić odpowiednie dokumenty potwierdzające chorobę, niepełnosprawność, wysokość poniesionych kosztów leczenia.

Pamiętaj, że jeśli ubiegasz się o zasiłek okresowy z powodu bezrobocia jesteś zobowiązany do aktywnego poszukiwania pracy (nie wystarczy samo zarejestrowanie się w urzędzie pracy!) i podjęcia każdej pracy niezależnie od Twoich kwalifikacji (wyjątek: możesz odmówić podjęcia pracy tylko wtedy, gdy nie pozwala Ci jej wykonywać stan zdrowia).

- пособие целевое,
- специальное пособие целевое,
- пособие и ссуда на приобретение экономической самостоятельности,
- помощь для семей замещающих,
- помощь на приобретение самостоятельности, а также продолжение учебы.
- денежное пособие на содержание и расходы связанные с учёбой польского языка для иностранцев, которые получили на территории Республики Польша статус беженца или дополнительную охрану.

Постоянное пособие

(СТ. 37 ЗАКОНА О СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ)

Пособие постоянное полагается:

- совершеннолетнему лицу, одиноко ведущему хозяйство, неспособному к работе по причине века или полностью неспособному к работе, если его доход ниже, чем критерий доходов лица, одиноко ведущего хозяйство;
- совершеннолетнему лицу, остающемуся в семье, неспособному к работе по причине века или полностью неспособному к работе, если его доход, а также доход на лицо в семье ниже, чем критерий доходов на лицо в семье.

Ты можешь хлопотать об этом пособии, если не можешь работать по причине века или инвалидности. Ходатайствуя о назначении Тебе постоянного пособия, Ты должен предоставить документы, подтверждающие неспособность к работе, например заключение об инвалидстве.

Пособие постоянное **не полагается Тебе** в случае, когда:

- у тебя есть право к получению пенсии социальной, пособия опекунского или добавки по причине одинокого воспитания ребёнка или
- ты потерял право к пособию по безработице вследствие истечения предусмотренного законом периода его получения.

Пособие периодическое

(СТ. 38 ЗАКОНА О СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ)

Пособие периодическое полагается лицам и семьям, финансовых средств которых не хватает на покрытие основных жизненных потребностей, в особенности по причине затяжной болезни, инвалидства, безработицы или неимения возможности содержания или приобретения прав к получению пособий из других систем обеспечения общественного (например, пенсии по причине инвалидности).

Хлопоча о пособии по вышеназванным причинам следует предоставить соответствующие документы, подтверждающие болезнь, инвалидство, размер понесённых расходов на лечение. Помни, что если Ты хлопочешь о пособии периодическом по безработице, Ты обязан заниматься активным поиском работы (одной только регистрации в учреждении по безработице будет недостаточно!) и трудоустройства на каждой работе, независимо от Твоих квалификаций (исключение: Ты можешь отказаться работать только тогда, когда не позволяет Тебе состояние здоровья).

Zasiłek celowy (ART. 39 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ)

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, czyli np. na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

W wyjątkowych przypadkach osobie lub rodzinie może zostać przyznany **specjalny zasiłek celowy**, który nie podlega zwrotowi.

Procedura ubiegania się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej

Aby uzyskać pomoc społeczną musisz złożyć odpowiedni **wniosek w ośrodku pomocy społecznej właściwym ze względu na Twoje miejsce zamieszkania**. Może się też zdarzyć, że pracownik ośrodka pomocy społecznej sam (bez Twojego wniosku) stwierdzi, że sytuacja wymaga udzielenia Ci pomocy.

Aby ustalić, czy pomoc Ci się należy, pracownik socjalny przeprowadza **wywiad środowiskowy** w miejscu Twojego zamieszkania. Wywiad przeprowadzany jest w terminie 14 dni od wszczęcia postępowania, a w sprawach niecierpiących zwłoki w ciągu 2 dni. W czasie tego wywiadu pracownik socjalny pyta o sytuację rodzinną i majątkową, więc możesz wcześniej przygotować wszystkie **dokumenty**, które mówią o Twojej sytuacji (np.: dokument tożsamości – karta pobytu, decyzja o przyznaniu statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, zaświadczenie o uczęszczaniu dzieci do szkoły, orzeczenie o niepełnosprawności, zaświadczenie pracodawcy o wysokości wynagrodzenia lub z urzędu pracy o posiadaniu statusu bezrobotnego).

Przyznanie świadczeń pieniężnych następuje na podstawie **decyzji administracyjnej** (z wyjątkiem udzielenia pomocy w formie pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego oraz biletu kredytowanego).

Decyzja powinna być wydana w terminie **miesiąca od dnia wszczęcia postępowania**. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej będzie potrzebował więcej czasu na rozpatrzenie Twojej sprawy, poinformuje Cię o tym na piśmie i wskaże nowy termin.

Decyzja odmowna może zapaść wtedy, gdy:

- odmówisz złożenia oświadczenia o dochodach i stanie majątkowym,
- pracownik socjalny stwierdzi, że źle gospodarujesz środkami, które posiadasz lub przyznaną Ci pomocą,
- nie współpracujesz z pracownikiem socjalnym przy rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej,
- w sposób nieuzasadniony odmówisz podjęcia pracy (jeśli jesteś bezrobotny) lub podjęcia leczenia odwykowego w zakładzie leczenia odwykowego (jeśli jesteś osobą uzależnioną),
- pracownik socjalny stwierdzi, że istnieje różnica pomiędzy udokumentowaną wysokością dochodu, a Twoją rzeczywistą sytuacją majątkową, wskazującą na to, iż sam jesteś w stanie poradzić sobie z trudną sytuacją życiową.

Decyzja o przyznaniu świadczeń może zostać uchylona lub zmieniona na niekorzyść cudzoziemca bez jego zgody, gdy:

- zmienia się przepisy prawa,
- zmieni się sytuacja osobista lub majątkowa cudzoziemca,

Пособие целевое (СТ. 39 ЗАКОНА О СОЦИАЛЬНОЙ ПОМОЩИ)

Пособие целевое признается для удовлетворения необходимой бытовой потребности, т.е. например на покрытие части или целости расходов по покупке продовольствия, лекарств и лечения, топлива, одежды, необходимых предметов употребления домашнего, мелких ремонтов и ремонтов в квартире, а также издержек похорон.

В исключительных случаях лицу или семье может быть признано **специальное пособие целевое**, который не подлежит возврату.

Процедура хлопотания о признании пособий с общественной помощи

Чтобы получить помощь общественную тебе надо подать соответствующее **заявление в центре общественной помощи по месту Твоего жительства**. Может тоже случиться, что работник центра общественной помощи сам (без Твоего заявления) констатирует, что ситуация требует предоставления Тебе данной помощи.

Чтобы определить, полагается ли Тебе помощь, социальный работник проводит **опрос среды** в месте Твоего проживания. Опрос проводится в срок 14 дней от дня возбуждения производства, а в делах незамедлительных - в течение 2 дни. Во время этого опроса работник социальный спрашивает о ситуации семейной и имущественной, поэтому Ты можешь предварительно приготовить все **документы**, которые говорят о Твоей ситуации (например: документ тождества - карта побыта, решение о признании статуса беженца или дополнительной охраны, справку о посещении детьми школы, заключение об инвалидстве, справку работодателя о размере вознаграждения или из Управления по безработице о наличии у Тебя статуса безработного).

Признание денежных пособий происходит путем **административного решения** (за исключением пособия помощи в форме работы социальной, специализированной консультации, а также билета кредитованного). Решение должно быть выдано в течение **месяца от дня возбуждения производства**. В случае, когда центр помощи общественной будет потребовать больше времени на рассмотрение Твоего дела, сообщит Тебе об этом в письменном виде и укажет новый срок.

Отрицательное решение может быть принято тогда, когда:

- ты откажешься предоставить справку о доходах и состоянии имущественном,
- работник социальный констатирует, что Ты плохо хозяйствуешь средствами, которыми располагаешь или признанной Тебе помощью,
- ты не сотрудничаешь с работником социальным при развязывании трудной жизненной ситуации,
- необоснованно откажешься от работы (если Ты безработный) или откажешься начать курс лечения от болезненной зависимости в учреждении лечебно - профилактическом (если ты болезненно - зависимое лицо),
- работник социальный констатирует, что существует разница между подтвержденным документами размером дохода и Твоей действительной ситуацией имущественной, указывающая на то, что ты сам в состоянии справиться с трудной жизненной ситуацией.

Решение о признании пособий может быть отменено или изменено не в пользу иностранца без его согласия, когда:

- изменится законодательство,
- изменится личная или имущественная ситуация иностранца,

- cudzoziemiec pobierze nienależne świadczenie
- oraz w przypadkach, w których następuje odmowa przyznania świadczeń (wyżej opisane).

Masz prawo wniesienia **odwołania** od decyzji, z której nie jesteś zadowolony. Odwołanie wnosi się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję, w terminie 14 dni od dnia otrzymania tej decyzji.

Pamiętaj, że przez cały czas musisz współpracować z pracownikiem ośrodka pomocy społecznej oraz informować go o wszelkich zmianach dotyczących Twojej sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Jeżeli wprowadzisz w błąd pracownika socjalnego, to możesz nie uzyskać świadczeń lub stracić je, a także będziesz musiał zwrócić wszystko, co nienależnie pobrałeś (!).

ŚWIADCZENIA RODZINNE

USTAWA Z DNIA 28 LISTOPADA 2003 R. O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH (DZ.U.Z2004R.NR35,POZ.305ZEZM.)

Prawo do świadczeń rodzinnych przysługuje rodzinom będącym w trudnej sytuacji finansowej.

Ubiegać się o tego rodzaju pomoc mogą cudzoziemcy, którzy uzyskali w Polsce status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą oraz przebywają na terytorium RP przez okres co najmniej roku przed złożeniem wniosku i przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne. Zaznaczyć należy, że czasowe przebywanie poza terytorium Polski nie pozbawia prawa do zasiłku rodzinnego.

Do świadczeń rodzinnych należą:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze, czyli zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- zapomoga wypłacana przez gminy.

Świadczenia rodzinne są wypłacane przez gminę. Co do zasady ustalaniem prawa do świadczeń oraz ich wypłatą zajmują się ośrodki pomocy społecznej. Czasem jednak, w większych miastach, jest w tym celu powoływany specjalny wydział urzędu gminy.

Prawo do świadczeń rodzinnych (z wyjątkiem zasiłku pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka) uzależnione jest od kryterium dochodowego, czyli od wysokości dochodu osiąganego przez rodzinę.

Zasiłek rodzinny

(ROZDZ. 2 USTAWY O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH)

Osobami uprawnionymi do uzyskania zasiłku rodzinnego są:

- rodzice lub jedno z rodziców,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka, jeżeli wystąpił do sądu z wnioskiem o przysposobienie,

- иностранец получит непопозженное ему пособие,
- в случаях, когда наступает отказ в признании пособий (выше описанных).

У Тебя есть право внесения **обжалования** решения, которым ты недоволен. Обжалование следует вносить в Самоуправительную Коллегию по Обжалованиям посредством органа, который выдал решение, в срок 14 дней от дня получения этого решения.

Помни, что всё время Ты должен сотрудничать с работником центра помощи общественной, а также информировать его о всех изменениях, касающихся Твоей ситуации личной, семейной и имущественной. Если ты введёшь в заблуждение работника социального, то можешь не получить пособие или лишиться его, а также будешь вынужден вернуть всё, что получил безосновательно (!).

СЕМЕЙНЫЕ ПОСОБИЯ

ЗАКОН ОТ 28 НОЯБРЯ 2003 Г. О СЕМЕЙНЫХ ПОСОБИЯХ (ДН. З. ОТ 2004 Г. НОМЕР 35, ПОЗ. 305 С ИЗ.)

Право к семейным пособиям принадлежит семьям, пребывающим в трудной финансовой ситуации.

Хлопотать об этом рода помощи могут иностранцы, которые получили в Польше статус беженца или дополнительную охрану, а также находятся на территории РП в период минимум одного года перед подачей заявления и в период, в котором получают семейные пособия. Следует подчеркнуть, что временное пребывание вне территории Польши не лишает прав к семейному пособию.

К семейным пособиям относятся:

- пособие семейное, а также добавки к пособию семейному,
- пособия опекунские, т.е. пособие по уходу и помощь по уходу,
- единовременное пособие по причине рождения ребёнка,
- пособие, выплачиваемое гминами.

Семейные пособия выплачиваются гминами. Как правило определянием существования права к пособиям а также их выплатой занимаются центры помощи общественной. Однако иногда, в больших городах, с этой целью учреждается специальный отдел Управления гмины.

Право к семейным пособиям (за исключением пособия опекунского, а также единовременного пособия по причине рождения ребёнка) зависит от доходного критерия, т.е. от размера дохода, достигаемого семьей.

Семейное пособие

(ГЛАВА 2 ЗАКОНА О СЕМЕЙНЫХ ПОСОБИЯХ)

Лицами, имеющими право к получению семейного пособия, являются:

- родители или один из родителей,
- правный опекун ребёнка,
- опекун фактический ребёнка, если обратился в суд с заявлением об усыновлении,

- osoba pełnoletnia, ucząca się, nie pozostająca na utrzymaniu rodziców, ponieważ rodzice nie żyją, lub osoba utrzymująca się z alimentów zasądzonych od rodziców na jej rzecz (art. 4 ust. o świadczeniach rodzinnych).

Zasiłek ten przysługuje (art. 6 ust. o świadczeniach rodzinnych) rodzicom albo opiekunowi faktycznemu lub prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia,
- nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia,
- 24 roku życia w przypadku kontynuowania nauki w szkole przez osobę niepełnosprawną w stopniu znacznym lub umiarkowanym oraz
- osobie uczącej się w szkole lub szkole wyższej jednak nie dłużej niż do ukończenia 24 roku życia.

Wyróżniamy następujące **dotatki do zasiłku rodzinnego**:

- z tytułu urodzenia dziecka,
- z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
- z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
- z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
- z tytułu rozpoczęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

Pamiętaj, że **nie możesz** nabyć prawa do żadnego dodatku do zasiłku rodzinnego, jeśli nie przysługuje Ci prawo do pobierania samego zasiłku (!).

Świadczenia opiekuńcze

Świadczenia opiekuńcze to zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne. Są one przyznawane osobom, które ze względu na wiek lub niepełnosprawność (własną lub dziecka) wymagają dodatkowego wsparcia finansowego.

1. Zasiłek pielęgnacyjny (art. 16 ust. o świadczeniach rodzinnych)

Jego przyznanie uzależnione jest wyłącznie od wieku lub stanu zdrowia osoby niepełnosprawnej w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji i przysługuje **niezależnie od wysokości dochodów w rodzinie (!)**.

Osoby uprawnione do pobierania tego zasiłku to:

- niepełnosprawne dziecko,
- niepełnosprawny w wieku powyżej lat 16, jeżeli ma orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności,
- niepełnosprawny w wieku powyżej lat 16, jeżeli ma orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, pod warunkiem, że niepełnosprawność (bez określenia stopnia) powstała przed ukończeniem 21 lat,
- osoba, która ukończyła 75 lat.

Zasiłek pielęgnacyjny **nie przysługuje** osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli pobyt osoby i udzielane przez tę instytucję świadczenia częściowo lub w całości finansowane są z budżetu państwa albo z Narodowego Funduszu Zdrowia. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje także osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego.

- лицо совершеннолетнее, учащееся, не состоящее на содержании родителей, потому что родители не живут, или лицо, содержащееся с алиментов, присужденных от родителей в его пользу (ст. 4 закона о семейных пособиях).

Пособие это полагается (ст. 6 закона о семейных пособиях) родителям или фактическому опекуну или правному ребёнку до достижения ребёнком:

- 18-летнего возраста,
- обучения в школе, однако не дольше чем до достижения 21 года жизни,
- 24-летнего возраста, в случае продолжения обучения в школе лицом - инвалидом в значительной или умеренной степени, а также
- Лицу, учащемуся в школе или высшей школе, однако не дольше чем до достижения 24-летнего возраста.

Выделяем следующие **добавки к семейному пособию**:

- по причине рождения ребёнка,
- по причине опеки над ребёнком в период пребывания на воспитательном отпуске,
- по причине одинокого воспитания ребёнка,
- по причине воспитания ребёнка в многодетной семье,
- по причине обучения и реабилитации ребёнка - инвалида,
- по причине начала учебного года,
- по причине начала учебы ребёнком в школе вне местожительства.

Помни, что Ты **не можешь** приобрести права к какой либо добавке к семейному пособию, если Тебе не принадлежит право к получению самого пособия (!).

Опекунские пособия

Опекунские пособия - это помощь по уходу и пособие по уходу. Они признаются лицам, которые по причине века или инвалидности (собственного или ребёнка) требуют дополнительного финансового содействия.

1. Помощь по уходу (ст. 16 закона о семейных пособиях)

Его признание зависит исключительно от века или состояния здоровья лица - инвалида по причине неспособности к самостоятельному существованию и полагается **независимо от размера доходов в семье (!)**.

Лицами, имеющими право на получение этого пособия, являются:

- ребёнок - инвалид,
- инвалид в возрасте свыше 16 лет, если имеет заключение о значительной степени инвалидности,
- инвалид в возрасте выше 16 лет, если имеет заключение об умеренной степени инвалидности, при условии, что инвалидность (без определения степени) возникла до достижения 21 года,
- лицо, достигшее 75-летнего возраста.

Помощь по уходу **не предназначается** лицу, находящемуся в учреждении, обеспечивающем круглосуточное содержание, если пребывание лица и свидетельствованные этим учреждением услуги частично или полностью финансируются из бюджета государства или из Национального Фонда Здоровья. Помощь по уходу не принадлежит также лицу, имеющему право к добавке по уходу.

Обечне квота zasiłку wynosi 153,00 zł.

2. Świadczenie pielęgnacyjne (art. 17 ust. o świadczeniach rodzinnych)

Jeсть оно uzależnione od wysokości dochodu w rodzinie.

Przysługuje:

- matce lub
- ojcu lub
- opiekunowi faktycznemu

jeżeli nie podejmują oni lub zrezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej by sprawować opiekę nad dzieckiem, które posiada:

- orzeczenie o niepełnosprawności ze wskazaniem na konieczność stałej lub długotrwałej opieki albo pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w jego leczeniu, rehabilitacji i edukacji,
- orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje w wysokości 420,00 zł miesięcznie.

Natomiast świadczenie pielęgnacyjne przysługujące за неполные месяце календарзове wypłaca się w wysokości 1/30 świadczenia pielęgnacyjnego за każdy dzień. Należną kwotę świadczenia zaokrągła się do 10 groszy w górę.

Świadczenia pielęgnacyjne **nie przysługują**, jeżeli:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłку stałego, zasiłку przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
- osoba wymagająca opieki, która:
 - a) pozostaje w związku małżeńskim,
 - b) została umieszczona w rodzinie zastępczej, w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w nim z całodobowej opieki albo w związku z koniecznością kształcenia lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę przez co najmniej 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

(ROZDZ. 2A UST. O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH)

Zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje:

- ojcu lub
- matce lub
- opiekunowi prawnemu lub
- opiekunowi faktycznemu

Przyznanie tego świadczenia nie zależy od wysokości osiąganego dochodu.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi w wysokości 1000 zł. składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku, gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia ob-

На данный момент сумма помощи составляет 153, 00 злотых.

2. Посobie по уходу (ст. 17 Закона о семейных пособиях)

Оно зависит от размера дохода в семье.

Предназначается:

- матери или
- отцу или
- фактическому опекуну

если не работают или откажутся от работы или иного заработка, чтобы заботиться над ребёнком, который имеет:

- заключение об инвалидстве вместе с указанием на необходимость постоянной или продолжительной опеки или помощи другого лица в связи со значительно ограниченной возможностью самостоятельного существования, а также необходимостью постоянного ежедневного соучаствия опекуна ребёнка в его лечении, реабилитации и учебе,
- заключение о значительной степени инвалидности.

Пособие по уходу полагается в размере 420, 00 злотых в месяце.

Пособие по уходу, полагающееся за неполные календарные месяцы, выплачивается в размере 1/30 пособия по уходу за каждый день. Причитающуюся сумму пособия закругляют к 10 грошам в верх.

Пособие по уходу **не полагается**, если:

- лицо заботящаяся имеет установленное право на пенсию, пенсию по инвалидности, пенсию социальную, пособие постоянное, помощь предпенсионную или пособие предпенсионное;
- лицо, нуждающееся в опеке. которое:
 - a) состоит в браке,
 - b) было размещено в семье замещающей, в специальном центре школьно-воспитательном и пользуется в нём круглосуточной заботой, или в связи с необходимостью обучения, или реабилитации в учреждении, обеспечивающем опеку минимум 5 дней в неделю, за исключением учреждений оздоровительной опеки;
- лицо в семье имеет установленное право к предварительной пенсии на этого ребёнка;
- лицо в семье имеет установленное право к добавке к семейному пособию или к пособию по уходу на этого или на другого ребёнка в семье.

Единовременное пособие по причине рождения ребёнка

(РАЗДЕЛ 2А ЗАКОНА О СЕМЕЙНЫХ ПОСОБИЯХ)

Пособие принадлежит - в случае рождения ребёнка:

- отцу или
- матери или
- правному опекуну или
- фактическому опекуну

Признание этого пособия не зависит от размера достигаемого дохода.

Заявление о выплате единовременного пособия в размере 1000 злотых подается в срок 12 месяцев от дня рождения ребёнка, а в случае, когда заявление касается ребёнка, обнятого юридической опекой, опекой фактической или ребёнка усыновленного - в срок 12 месяцев

jęcia dziecka opieką albo przysposobienia. Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania.

Zapomoga wypłacana przez gminy (ART. 22A UST. O ŚWIADCZENIACH RODZINNYCH)

Rada gminy w drodze uchwały może przyznać zamieszkałym na terenie jej działania osobom jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.
Szczegółowe zasady udzielania zapomogi określa uchwała rady gminy, a wypłaty zapomóg finansowane są ze środków własnych gminy.

OPIEKA ZDROWOTNA

USTAWA Z DNIA 27 SIERPNI 2004 R. O ŚWIADCZENIACH OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH (DZ. U. Z 2008 R. NR 164, POZ. 1027 ZE ZM.)

Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne

Świadczenia opieki zdrowotnej udzielane są w zakładach opieki zdrowotnej, do których zaliczamy:

- szpitale,
- pogotowie ratunkowe,
- przychodnie,
- ośrodki zdrowia,
- poradnie,
- praktyki lekarskie.

Osoba ubezpieczona może bezpłatnie skorzystać z pomocy w zakładzie opieki zdrowotnej, jeżeli ten zakład ma podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia (NFZ).

Obowiązek ubezpieczenia (art. 66 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych) dotyczy m. in.:

- osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę,
- osób pracujących w ramach umowy zlecenia (wykonywanie pracy w ramach umowy o dzieło nie pociąga za sobą obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego!),
- bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy,
- uczniów i studentów,
- cudzoziemców objętych programem mającym na celu wspieranie procesu integracji,
- osób prowadzących działalność gospodarczą,
- osób pobierających zasiłek stały z pomocy społecznej.

Z obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego zwolnieni są następujący członkowie rodziny osoby ubezpieczonej:

- dzieci do ukończenia 18 roku życia, a w przypadku kontynuowania nauki do ukończenia 26 roku życia,
- osoby bezrobotne, nie ubezpieczone z innego tytułu,
- mąż/żona.

от дня обнятия ребёнка опекой или усыновлением. Заявление, поданное по истечении срока, соответствующий орган оставляет без рассмотрения.

Пособие выплачиваемое гминами (СТ. 22А ЗАКОНА О СЕМЕЙНЫХ ПОСОБИЯХ)

Совет гмины путем решения может признать проживающим на территории её действия лицам единовременное пособие по причине рождения ребёнка.
Особенные принципы признания пособия определяет решение совета гмины, а выплаты пособий финансируются из собственных средств гмины.

ОЗДОРОВИТЕЛЬНАЯ ОПЕКА

ЗАКОН ОТ 27 АВГУСТА 2004 Г. О ПОСОБИЯХ ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЙ ОПЕКИ ФИНАНСИРОВАННЫХ ИЗ ПУБЛИЧНЫХ СРЕДСТВ (ДН. ЗАК. ОТ 2008 Г. НОМЕР 164, ПОЗ. 1027 С ИЗ.)

Обязательное оздоровительное страхование

Пособия оздоровительной опеки признаются в учреждениях оздоровительной опеки, к которым мы относим:

- больницы,
- скорая помощь,
- поликлиники,
- центры здоровья,
- консультации,
- врачебные практики.

Застрахованные лица могут бесплатно воспользоваться помощью в учреждении оздоровительной опеки, если это учреждение имеет подписанный договор с Национальным Фондом Здоровья (НФЗ).

Обязанность страхования (ст. 66 закона о пособиях оздоровительной опеки финансируемых из публичных средств) касается, кроме всего:

- лиц, занятых на основании трудового договора,
- лиц, работающих на основании договора поручения (выполнение работы на основании договоров поручения не влечет за собой обязанности оздоровительного страхования!),
- безработных, зарегистрированных в учреждении по безработице,
- учеников и студентов,
- иностранцев, обнятых программой, имеющей целью содействие процессу интеграции,
- лиц, ведущих хозяйственную деятельность,
- лиц, получающих постоянное пособие с общественной помощи.

От обязанности оздоровительного страхования освобождены следующие члены семьи застрахованного лица:

- Дети, не достигшие 18-ти летнего возраста, а в случае продолжения науки - до окончания 26 года жизни,
- лица безработные, не застрахованные на ином основании,
- муж/жена.

Wyżej wymienione osoby korzystają ze świadczeń na podstawie ubezpieczenia członka swojej rodziny.

Обowiązek zgłoszenia do Zakładu Ubezpieczeń Zdrowotnych osoby podlegającej ubezpieczeniu spoczywa na pracodawcy tej osoby, urzędzie pracy lub innej jednostce wypłacającej świadczenie, z którym związane jest obowiązkowe ubezpieczenie.

Добровольное страхование

Osoba, która nie jest objęta obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym sama może się ubezpieczyć zawierając umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia. Umowę o dobrowolnym ubezpieczeniu zawiera się w wojewódzkim oddziale NFZ lub w jego delegaturze.

Pamiętaj, że osoba ubezpieczona ma obowiązek zgłosić do NFZ członków rodziny. Jeśli tego nie zrobi, podlega karze grzywny(!).

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej przysługuje również przez 30 dni po wygaśnięciu obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego.

Доводы страхования

Dowód ubezpieczenia to każdy dokument potwierdzający uprawnienia do świadczeń zdrowotnych.

Dowodem takim jest:

- legitymacja ubezpieczeniowa,
- odcinek renty lub emerytury,
- legitymacja studencka,
- legitymacja uczniowska,
- zaświadczenie o opłaceniu składek ubezpieczeniowych,
- umowa z NFZ i dowód opłaty składki (w przypadku osób korzystających z dobrowolnego ubezpieczenia).

Aby skorzystać z pomocy zakładu opieki zdrowotnej należy przedstawić dokument potwierdzający ubezpieczenie zdrowotne.

W nagłych przypadkach, kiedy przedstawienie dowodu ubezpieczenia nie jest możliwe, a konieczne jest szybkie udzielenie pomocy, dokument taki należy donieść do zakładu opieki zdrowotnej, w którym udzielono pomocy, co do zasady, w terminie 7 dni.

Лекarze

Z problemami zdrowotnymi w pierwszej kolejności powinieneś zgłaszać się do **lekarza rodzinnego**. Jest to lekarz, którego sam możesz sobie wybrać w dowolnym ośrodku zdrowia. Jeśli nie jesteś zadowolony ze świadczonych przez niego usług, możesz zrezygnować i wybrać nowego lekarza rodzinnego. Nie musisz podawać powodów rezygnacji. Lekarza możesz zmieniać dowolną ilość razy. Pamiętaj jednak, że tylko dwa razy w ciągu roku możesz dokonać zmiany lekarza rodzinnego bezpłatnie. W przypadku kolejnych zmian będziesz musiał uiścić opłatę w wysokości 80 zł.

Вышеназванные лица пользуются пособиями на основании страхования члена своей семьи.

Обязанность заявки в Учреждение Оздоровительного Страхования лица, подлежащего страхованию, поκειται на работодателя этого лица, учреждения по безработице или иной единице, выплачивающей пособие, с которым связано обязательное страхование.

Добровольное оздоровительное страхование

Лицо, которое не связано обязательным оздоровительным страхованием, само может застраховаться, заключив договор с Национальным Фондом Здоровья. Договор о добровольном страховании заключается в воеводском отделении НФЗ или в его делегатуре.

Помни, что застрахованное лицо обязано подать в НФЗ заявку на членов семьи, иначе под-лежит наказанию в виде штрафа(!).

Право к пособиям оздоровительной опеки полагается также в период 30 дней после оконча-ния обязанности оздоровительного страхования.

Доказательства страхования

Доказательство страхования - это каждый документ, подтверждающий права к оздоровитель-ным пособиям.

Доказательством таким является:

- страховое удостоверение,
- отрезок, подтверждающий получение пенсии или пенсии по инвалидности,
- студенческое удостоверение,
- ученическое удостоверение,
- справка об оплате страховых взносов,
- договор с НФЗ и доказательство оплаты взноса (в случае лиц, пользующихся добровольным страхованием).

Чтобы воспользоваться помощью учреждения оздоровительной опеки, следует представить до-кумент, подтверждающий оздоровительное страхование.

В чрезвычайных ситуациях, когда предоставление доказательства страхования не возможно, а необходимо быстрое оказание помощи, документ такой следует предоставить в учреждение оздоровительной опеки, в котором оказано помощь, как правило, в 7- дневный срок.

Врачи

С проблемами оздоровительными в первую очередь Ты должен являться к **семейному вра-чу**. Это врач, которого Ты можешь выбрать самостоятельно в любой поликлинике. Если Ты не удовлетворен оказываемыми им услугами, можешь отказаться и выбрать нового семейного врача. Тебе не надо подавать причин отказа. Врача Ты можешь менять неограниченное ко-личество раз. Помни однако, что только дважды в течение года Ты можешь сделать замену семейного врача бесплатно. В случае очередных смен Ты будешь вынужден внести оплату в размере 80 злотых.

Lekarz rodzinny:

- co do zasady decyduje o sposobach leczenia,
- może skierować do lekarza specjalisty lub do szpitala,
- wnioskuję o wysłanie na leczenie uzdrowiskowe (sanatorium),
- wnioskuję o ulgowe przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze
- wykonuje szczepienia ochronne, w tym dzieci i młodzieży.

Jeśli lekarz rodzinny stwierdzi, że zachodzi konieczność wykonania dodatkowych badań lub uzasadnione jest leczenie szpitalne, wystawia odpowiednie **skierowanie**.

W przypadku skierowań do lekarza specjalisty, wyróżniamy dwa ich rodzaje:

- na konsultacje – uprawnia do jednorazowej wizyty u lekarza specjalisty,
- na leczenie lub kontynuowanie leczenia – ważne do chwili zakończenia leczenia przez specjalistę.

Bezpłatnie i bez skierowania możesz leczyć się u:

- ginekologa i położnika,
- dentysty,
- okulisty,
- onkologa,
- dermatologa,
- wenerologa,
- psychiatry.

Skierowanie nie jest także wymagane w nagłych przypadkach (!).

Leki i recepty

Niektóre lekarstwa można nabyć wyłącznie po przedstawieniu w aptece **recepty** wystawionej przez lekarza.

Pamiętaj, że termin realizacji **recepty** (czyli termin, w którym można wykupić lekarstwa) nie może przekroczyć 30 dni od jej wystawienia.

Wyjątek stanowią:

- recepta na antybiotyki – termin realizacji recepty to 7 dni od daty jej wystawienia,
- recepta na leki lub wyroby medyczne sprowadzane z zagranicy dla użytkowników indywidualnych – termin realizacji recepty wynosi 60 dni od jej wystawienia,
- recepta na preparaty immunologiczne, wytwarzane dla indywidualnego pacjenta – termin realizacji wynosi 60 dni od jej wystawienia.

W przypadku, gdy lek przepisany przez lekarza jest bardzo drogi, możesz poprosić pracownika apteki o polecenie innego, tańszego leku, który jednak ma takie samo działanie, dawkę i postać jak przepisany. Nie dotyczy to sytuacji, gdy lekarz dokona na receptce adnotacji wskazującej na niemożność zamiany przepisanego leku.

Семейный врач:

- как правило решает о способах лечения,
- может направить к врачу-специалисту или в больницу,
- предлагает высылку на курортное лечение (санаторий),
- предлагает льготные ортопедические предметы и подсобные средства
- проводит защитные прививки, в том числе детям и молодежи.

Если семейный врач констатирует, что существует необходимость проведения дополнительных исследований или обоснованно больничное лечение, он выставляет соответствующее **направление**.

В случае направлений к врачу специалисту, мы выделяем два их рода:

- на консультации - даёт право к одноразовому визиту у врача-специалиста,
- на излечение или продолжение лечения - важное до момента окончания лечения специалистом.

Бесплатно и без направления ты можешь лечиться у:

- гинеколога и акушера,
- зубного врача,
- окулиста,
- онколога,
- дерматолога,
- венеролога,
- психиатра.

Направление не требуется также в чрезвычайных случаях(!).

Лекарства и рецепты

Некоторые лекарства можно приобрести исключительно по предоставлении в аптеке **рецепта**, выписанного врачом.

Помни, что срок реализации **рецепта** (т.е. срок, в который можно купить лекарства) не может превысить 30 дней от её даты выставления.

Исключение составляют:

- рецепт на антибиотики - срок реализации рецепта 7 дней от даты его выставления,
- рецепт на лекарства или медицинские продукты, импортированные для пользователей индивидуальных - срок реализации рецепта 60 дней от его выставления,
- рецепт на препараты иммунологические, изготавливаемые для индивидуального пациента - срок реализации 60 дней от его выставления.

В случае, когда лекарство, предписанное врачом, очень дорогое, ты можешь попросить работника аптеки о рекомендации другого, более дешевого лекарства, которое, однако, имеет такое же действие, дозу и вид, как предписанное. Не касается это ситуации, когда врач сделает на рецепте отметки, указывающие на невозможность замены предписанного лекарства.

Права pacjenta

Twoje podstawowe prawa jako pacjenta, to prawo do:

- pełnej informacji o stanie zdrowia,
- wyrażenia zgody na udzielenie niektórych świadczeń zdrowotnych lub ich odmowy,
- intymności w trakcie korzystania ze świadczeń zdrowotnych,
- pomocy medycznej w stanach nagłych.

W przypadku gdy zostaną naruszone Twoje prawa jako pacjenta, masz prawo do złożenia **skargi na zakład opieki zdrowotnej**.

Skargę możesz wnieść do:

- kierownika zakładu opieki zdrowotnej,
- Okręgowej Izby Lekarskiej – jeśli naruszenia Twoich praw dopuścił się lekarz,
- Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych – jeśli naruszenie jest spowodowane działalnością pielęgniarki lub położnej,
- Biura Praw Pacjenta – działa przy Ministrze Zdrowia (Biuro Praw Pacjenta, ul. Długa 30/40, 00-238 Warszawa).

Osoby niepełnosprawne

W celu uzyskania pomocy z tytułu niepełnosprawności musisz uzyskać w Polsce **orzeczenie o niepełnosprawności**. Niestety żadne przywiezione przez Ciebie z kraju pochodzenia zaświadczenia nie zostaną uznane.

W Polsce istnieją dwa rodzaje orzecznictwa:

1. dla celów rentowych,
2. dla celów pozarentowych.

Orzecznictwo dla celów rentowych prowadzone jest przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) oraz komisje lekarskie ZUS.

Orzeczenia te oceniają zdolność do podjęcia pracy i są podstawą do uzyskania świadczeń w postaci renty lub emerytury.

Orzeczenie dla celów rentowych wydaje jednostka ZUS odpowiednia ze względu na miejsce zameldowania osoby zwracającej się z wnioskiem o wydanie orzeczenia.

Występują trzy kategorie niezdolności do pracy:

- całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji,
- całkowita niezdolność do pracy,
- częściowa niezdolność do pracy.

Niepełnosprawność można orzec:

- okresowo, na nie dłużej niż 5 lat, jeżeli istnieje możliwość odzyskania zdolności do pracy,
- trwale, jeżeli nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem 5 lat.

Orzecznictwo dla celów pozarentowych prowadzą powiatowe zespoły do orzekania o niepełnosprawności. Orzeczenia te stanowią podstawę do ubiegania się o dodatkowe świadczenia dla osób niepełnosprawnych, takich jak zasiłek pielęgnacyjny lub ulgowe przejazdy środkami komunikacji

Права пациента

Твои основные права как пациента, это право к:

- полной информации о состоянии здоровья,
- выражению согласия на оказание некоторых оздоровительных пособий или отказа от них,
- интимности в тракте пользования оздоровительными пособиями,
- медицинской помощи в чрезвычайных ситуациях.

В случае, если будут ущемлены Твои права как пациента, у Тебя есть право на подачу **жалобы на учреждение оздоровительной заботы**.

Жалобу ты можешь внести к:

- руководителю учреждения оздоровительной заботы,
- Окружной Врачебной Палате - если нарушение Твоих прав совершил врач,
- Окружной Палате Медсестр и Акушерок - если нарушение вызвано деятельностью медсестры или акушерки,
- Бюро Прав Пациента - действует при Министре Здоровья (Бюро Прав Пациента, ул. Дługa 30/40, 00-238 Warszawa).

Лица инвалиды

Для получения помощи по причине инвалидности Тебе следует получить в Польше **заключение об инвалидности**. К сожалению никакие, привезённые Тобой из страны происхождения справки, не будут признаны.

В Польше существуют два рода экспертизы:

1. для целей пенсионных (пенсии по причине состояния здоровья),
2. для целей непенсионных (пенсии по причине состояния здоровья).

Экспертиза для целей пенсионных проводится врачами-экспертами Учреждения Страхований Общественных (УСО), также комиссиями врачебными (УСО).

Заключения эти оценивают Твою трудоспособность и являются основанием к получению пособий в виде пенсии или пенсии (пенсии по причине состояния здоровья).

Заключение для целей пенсионных выдаёт единица (УСО), соответствующая месту прописки лица, обращающегося с заявлением о выдаче заключения.

Возможны три категории неспособности к работе:

- полная неспособность к работе и самостоятельному существованию,
- полная неспособность к работе,
- частичная неспособность к работе.

Инвалидность можно признать:

- периодически, на не дольше, чем на 5 лет, если существует возможность восстановления трудоспособности,
- на постоянно, если нет надежды на восстановления трудоспособности в течение 5 лет.

Экспертизу для целей непенсионных проводят повятовые коллегии по делам экспертиз об инвалидности. Заключения эти являются основанием к хлопотанию о дополнительных пособиях для лиц инвалидов, таких, как помощь по уходу или льготные проезды средствами обще-

publicznej. Od orzeczeń ZUS różnią się tym, że wskazują na przyczyny niepełnosprawności, co pozwala na korzystanie z ulg i uprawnień przysługujących ze względu na charakter niepełnosprawności.

Wyróżniamy **trzy stopnie niepełnosprawności**:

- znaczny – przyznawany osobie, która ma naruszoną sprawność organizmu, jest niezdolna do pracy albo zdolna do pracy wyłącznie w warunkach pracy chronionej i wymagającej stałej lub długotrwałej opieki oraz pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- umiarkowany – przyznawany osobie z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolnej do pracy albo zdolnej do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającej czasowej lub częściowej pomocy innych osób,
- lekki – przyznawany osobie, która ma naruszoną sprawność organizmu, powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy lub osobie mającej naruszoną sprawność organizmu dającą się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

PRACA W POLSCE

USTAWA Z DNIA 20 KWIECZNIA 2004 R. O PROMOCJI ZATRUDNIENIA I INSTYTUCJACH RYNKU PRACY (DZ. U. Z 2008, NR 171, POZ. 1056)

Co do zasady cudzoziemcy mogą wykonywać pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli posiadają zezwolenie na pracę wydane przez wojewodę właściwego ze względu na siedzibę pracodawcy.

Z obowiązku tego są zwolnieni m.in. cudzoziemcy (art. 87 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy):

- posiadający status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej,
- którym udzielono ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej,
- posiadający zgodę na pobyt tolerowany w Rzeczypospolitej Polskiej.

Status osoby bezrobotnej

Jeśli nie pracujesz i poszukujesz pracy powinieneś zgłosić się do Powiatowego Urzędu Pracy właściwego ze względu na miejsce, w którym jesteś zameldowany, lub w którym przebywasz (jeśli nie jesteś zameldowany).

Aby zarejestrować się w urzędzie pracy należy przedstawić następujące dokumenty:

- kartę pobytu,
- dyplom, świadectwo ukończenia szkoły, świadectwo szkolne albo zaświadczenie o ukończeniu kursu lub szkolenia,
- świadectwo pracy lub inny dokument niezbędny do ustalenia uprawnień,
- dokument mówiący o przeciwwskazaniach do wykonywania określonych prac,
- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności - w przypadku osób niepełnosprawnych,

ственной коммуникации. От заключений (УСО) отличаются тем, что указывают на причины инвалидности, что позволяет пользоваться льготами и правами, полагающимися по причине характера инвалидности.

Мы выделяем **три рода инвалидности**:

- **значительный** - признаваемый лицу, которое имеет нарушенную исправность организма, неспособно к работе или работоспособно исключительно в условиях работы охраняемой, и требует постоянной или длительной опеки, а также помощи других лиц в связи с неспособностью к самостоятельному существованию,
- **умеренный** - признаваемый лицу с нарушенной исправностью организма, неспособному к работе или работоспособному исключительно в условиях работы охраняемой или требующей временной или частичной помощи других лиц,
- **лёгкий** - признаваемый лицу, которое имеет нарушенную исправность организма, ведущую к понижению существенно способности к выполнению работы или лицу, имеющему нарушенную исправность организма, позволяющую компенсироваться при помощи оснащения в ортопедические предметы, подсобные средства или средства технические.

РАБОТА В ПОЛЬШЕ

ЗАКОН ОТ 20 АПРЕЛЯ 2004 Г. О ПРОМОЦИИ ЗАНЯТОСТИ И ИНСТИТУТАХ РЫНКА ТРУДА (ДН. З. ОТ 2008, НОМЕР 171, ПОЗ. 1056)

Как правило иностранцы могут исполнять работу на территории Республики Польша, если имеет разрешение на работу, выданное воеводой, соответствующим ввиду местопребывание работодателя.

От этой обязанности освобождены кроме других иностранцы (ст. 87 закона о о промоции занятости и институтах рынка труда):

- имеющие статус беженца, признанный в Республике Польша,
- которым признано дополнительная охрана в Республике Польша,
- имеющие согласие на толерантное пребывание в Республике Польша.

Статус безработного лица

Если ты не работаешь и ищешь работу, Ты должен явиться в Повятовое Учреждению по Трудоустройству, соответствующее ввиду места, где ты прописан или в котором находишься (если ты не прописан).

Чтобы зарегистрироваться в учреждении по трудоустройству следует предложить следующие документы:

- карту побыта,
- диплом, свидетельство окончания школы, свидетельство школьное или справку об окончании курсов или обучения,
- свидетельство работы или другой документ, необходимый к определению прав,
- документ говорящий о противопоказаниях к выполнению определённых работ,
- заключение о степени инвалидности - в случае лиц инвалидов,
- карту регистрационную, а также собственноручное свидетельство правдивости сло-

- kartę rejestracyjną oraz własnoręczne poświadczenie prawdziwości złożonych oświadczeń (podpis składany w obecności pracownika urzędu pracy).

Jeśli z ważnych przyczyn nie posiadasz części wymaganych dokumentów i nie masz możliwości ich przedstawienia w urzędzie pracy, powinienes poinformować o tym pracownika urzędu. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Kierownik Powiatowego Urzędu Pracy może wyrazić zgodę na rejestrację osoby, która nie posiada kompletu dokumentów.

Права и обязанности osoby bezrobotnej

Pracownik urzędu pracy dokonujący rejestracji poinformuje Cię o wszystkich Twoich **obowiązках**. Należą do nich m.in.:

- obowiązek aktywnego poszukiwania pracy,
- zgłaszanie się do PUP w ustalonych terminach,
- przyjmowanie propozycji odpowiedniego zatrudnienia, szkolenia, podjęcia prac interwencyjnych czy robót publicznych,
- zawiadamiania urzędu pracy o wszelkich istotnych zmianach.

Jako osobie bezrobotnej przysługuje Ci również szereg praw, m. in. **prawo** do:

- korzystania z pośrednictwa pracy,
- korzystania z usług służb poradnictwa zawodowego,
- skierowania na miejsce pracy interwencji kryzysowej oraz do prac społecznie użytecznych,
- otrzymania (o ile jesteś do tego uprawniony) zasiłku dla bezrobotnych,
- skierowania na staż lub na miejsce pracy w ramach umów absolwenckich - dotyczy wyłącznie absolwentów szkół,
- skierowania na przyuczenie do zawodu lub przekwalifikowanie (kursy, szkolenia),
- korzystania (jeśli nie masz ubezpieczenia z innego tytułu) z bezpłatnych świadczeń zakładów opieki zdrowotnej oraz zgłoszenia członków rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego,
- uzyskania pełnej informacji dotyczącej statusu osoby bezrobotnej.

Po szczegółowe informacje na temat swych praw i obowiązków możesz zwrócić się do pracownika urzędu pracy.

Poszukiwanie pracy, działalność gospodarcza

Pamiętaj również o tym, że nikt nie wyręczy Cię w poszukiwaniu pracy. Powinienes najpierw ustalić swe możliwości zawodowe, a następnie rozpocząć poszukiwania wykorzystując do tego m.in. prasę, Internet, a także osobiście kontaktując się z poszczególnymi pracodawcami.

Pomocne może się okazać wcześniejsze przygotowanie dokumentów, które poświadczają Twe kwalifikacje oraz życiorysu i listu motywacyjnego, w którym opiszesz dlaczego interesuje Cię ta konkretna praca.

Kolejna możliwość, to założenie własnej działalności gospodarczej. Nie jest to proces łatwy, jednak możesz zwrócić się o pomoc do organizacji pozarządowych, które udzielają pomocy prawnej czy innych instytucji zajmujących się działalnością gospodarczą. Oni odpowiedzą Ci gdzie i co należy zrobić by rozpocząć własną działalność.

женных заявлений (подпись, поставленная в присутствии работника Учреждения по трудоустройству).

Если по важным причинам Ты не имеешь части востребованных документов и не имеешь возможностей их предоставления в учреждении по трудоустройству, Ты должен сообщить о этом работнику Учреждения. В сугубо обоснованных случаях Руководитель Повятового Управления по Трудоустройству может выразить согласие на регистрацию лица, которая не имеет комплекта документов.

Права и обязанности безработного лица

Работник Учреждения по Трудоустройству, делающий регистрацию, проинформирует Тебя о всех Твоих **обязанностях**. Принадлежат к ним кроме других:

- **обязанность активных поисков работы,**
- **появление в ПУПТ в установленных сроках,**
- **принятие предложений соответствующей занятости,**
- **обучения, принятия интервенционных работ или публичных работ, извещения Учреждения по трудоустройству о всех существенных сменах.**

Как лицу безработному принадлежит Тебе также ряд прав, между прочим **права** на:

- **пользование посредничеством работы,**
- **пользование услугами служб консультации по профессиям,**
- **направление на место работы кризисной интервенции а также к работам общественно-полезных,**
- **получение (при условии что ты имеешь к этому право) пособия по безработице,**
- **направление на стаж или на место работы в рамках договоров выпускников - касается исключительно выпускников школ,**
- **направление на приучение к профессии или переквалификацию (курсы, обучения),**
- **пользование (если Ты не имеешь страхования на других основаниях) с бесплатных пособий учреждений оздоровительной опеки, а также подачи заявок на членов семьи к оздоровительному страхованию,**
- **получение полной информации, касающейся статуса безработного лица.**

По определенным информациям насчёт своих прав и обязанностей Ты можешь обратиться к работнику Учреждения по трудоустройству.

Поиски работы, хозяйственная деятельность

Помни также о том, что никто не выручит Тебя в поисках работы. Ты должен сначала определить свои возможности профессиональные, а затем начать поиски, используя кроме всего прессу, Интернет, а также лично контактируя с отдельными работодателями. Полезным может оказаться предварительная подготовка документов, которые свидетельствуют о Твоих квалификациях, а также биография и письма мотивации, в котором ты опишешь почему интересует Тебя эта конкретная работа.

Можешь также зарегистрировать собственную хозяйственную деятельность. Это непростой процесс, однако ты можешь обратиться за помощью к неправительственным организациям, которые оказывают юридическую помощь, или другим учреждениям, занимающимся хозяйственной деятельностью. Они подскажут Тебе, где и что следует сделать, чтобы начать собственную деятельность.

Ważne adresy:

**Fundacja
Instytut na rzecz
Państwa Prawa
Program Uchodźczy**
ul. Chopina 14/85
20-023 Lublin
Tel.: +48 81 532 40 69
Fax: +48 81 743 68 05
e-mail: status@fipp.org.pl

Caritas Polska
Skwer Ks. Kardynała
Wyszyńskiego 9
01 – 015 Warszawa
Tel.: +48 22 334 85 22
Fax: +48 22 334 85 58
e-mail: caritaspolska@caritas.pl

**Caritas Archidiecezji
Lubelskiej
Centrum Pomocy
Migrantom i Uchodźcom**
ul. Prym. St. Wyszyńskiego 2
20-950 Lublin
Tel./fax: +48 81 743 71 86
e-mail: migranci-lublin@caritas.pl

**Centrum Interwencji
Kryzysowej**
ul. Szewska 1
20-086 Lublin
Tel: +48 81 534 81 41
Fax: +48 81 534 81 40
e-mail: cik@mopr.lublin.pl

**Helsińska Fundacja
Praw Człowieka**
ul. Zgoda 11
00-018 Warszawa
Tel.: +48 22 556 44 66
Fax: +48 22 828 69 69
e-mail: hfhr@hfhrpol.waw.pl

**Klinika Prawa
– Studencki Ośrodek
Pomocy Prawnej
Uniwersytetu
Warszawskiego**
ul. Krakowskie
Przedmieście 26/28
00-071 Warszawa
Tel.: +48 22 552 08 11
Fax: +48 22 552 43 18
e-mail: klinika@wpia.uw.edu.pl

**Miejski Ośrodek
Pomocy Rodzinie**
ul. Grodzka 7
20-112 Lublin
Tel.: +48 81 536 07 12

**Polska Akcja
Humanitarna**
ul. Szpitalna 5/3
00-031 Warszawa
Tel.: +48 22 828 88 82
Fax: +48 22 831 99 38
e-mail: ucho@pah.org.pl

**Powiatowe
Centrum
Pomocy Rodzinie**
ul. Piłsudskiego 14
21-400 Łuków
Tel.: +48 25 798 99 18
Fax: +48 25 798 22 03

**Regionalne
Centrum
Wolontariatu**
ul. Jezuicka 4/5
20-213 Lublin
Tel.: +48 81 534 26 52
Fax: +48 81 532 45 45
e-mail: lublin@wolontariat.org.pl

**Stowarzyszenie
Interwencji Prawnej**
Al. 3-go Maja 12 lok. 510
00-3w91 Warszawa
Tel./fax: +48 22 621 51 65
e-mail: interwencja-prawna@o2.pl

**UNHCR – Biuro
Wysokiego Komisarza
Narodów Zjednoczonych
ds. Uchodźców**
Al. Szucha 13/15 pok. 17
00-582 Warszawa
Tel.: +48 22 628 69 30
Fax: +4822 625 61 24

**Uniwersytecka
Poradnia Prawna
Katolickiego
Uniwersytetu
Lubelskiego
Jana Pawła II**
ul. Staszica 3 pok. 67
20- Lublin
Tel.: +48 532 67 99
e-mail: upp_kul@kul.pl

**Urząd do Spraw
Repatriacji i Cudzoziemców**
ul. Koszykowa 16
00-564 Warszawa
Tel.: +48 81 22 601 74 07
Fax: +48 81 22 601 51 23

**Lubelski
Urząd Wojewódzki
w Lublinie
Wydział Polityki Społecznej**
ul. Spokojna 4
20-914 Lublin
Tel.: +48 81 742 45 52
Fax: +48 81 742 44 70